

tandem

Nr.1, Februar 1978

OM DETTE NUMMER:

Dette nummer af TANDEM er vores bidrag til en større korpsEMNEPLAN for foråret 1978, som følges op i alle korpssets blade til spejdere, patruljeledere og ledere. Da TANDEM udkommer lidt ude af takt med de øvrige blade, bringer vi samtlige ideer til korps-emneplanen i dette nummer.

STJERNEHIMLEN side 16

Planens emne i februar måned er STJERNEHIMLEN, og vi lancerer på vores bagside et MÅNEKOMPAS, som mange måske kender; men sikkert aldrig har prøvet "in natura".

FORURENING side 3-10.

Emnet for marts måned er FORURENING. Det er jo ikke første gang, dette emne dukker op i spejderbladene; men hidtil har idéerne udelukkende gået på registrering, påvisning eller indsamling af forurening, "forureningshejk" og hvad ved vi.

Det er altså meget godt; men nu synes vi, det er på tide, at spejderkorpsset og spejderne kommer lidt videre - og gør noget ved sagen!

Det mærkelige er jo nemlig, at vi i spejderbevægelsen engang var ret miljøbevidste og økologiske i det meste af, hvad vi foretog os: Vi vandrede og cyklede afsted. Det var et led i vores opdragelse at vi fremstillede alting selv: Rygsæk, kniv, og det meste arbejdsstof. Der var status i at reparere og genanvende ting. Spejdere røg ikke og dåsemad og andre halvfabrikerede madvarer var bandlyste. Man lavede sin mad selv, og hele pigekorpsset arrangerede store bærpluknings- og marmeladekogningsprojekter og der sås kun de gode økologiske la-trinere.

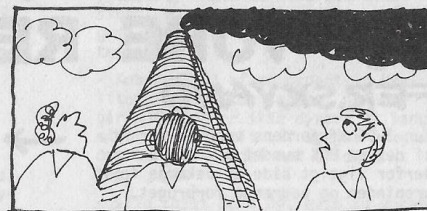
ADRESSEN: SUSANNE LUND-LARSEN, NYGÅRDSTERASSERNE 265A, 3520 FARUM

2

ØKOLOGISK BEVIDST SPEJDERARBEJDE

De fleste ved, at det står sløjt til med den økologiske ligevægt: vi bruger uhammet løs af jordens sparsomme ressourcer og forurenere både vores omgivelser og os selv.

Problemet ser så overvældende ud, at de færreste vover at tage kampen op, det er jo svært at se, hvad den enkelte kan gøre i den store sammenhæng.

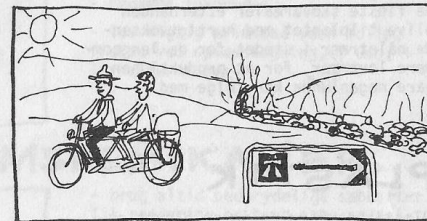

HVAD KAN MAN GØRE SELV ?

Selvfølger er det rigtigt, at industrien er skyld i en meget stor del af forureningen, men "almindelige" mennesker er ikke så uskyldige, som vi gerne vil tro. Vi bruger f. eks. 200 l rent drikkevand hver pr. dag i husholdningen, og det er jo faktisk også os, der køber de produkter industrien laver, selvom vi ikke har brug for det hele. Her er det, den enkelte har mulighed for at påvirke udviklingen: ved at feje først for sin egen dør, overbevise forældre og venner om det vigtige i at have et bevidst forhold til naturen og v.h.a. et fornuftigt forbrug at tvinge industrien til at fremstille bedre, mere miljøvenlige varer (som produktionen er indrettet idag, vil der ikke blive fremstillet varer, som ingen køber.)

Mange voksne mennesker er så hårdt belastede af deres arbejde, at de ikke magter at gøre noget ved det, det er nemlig altid vanskeligt at prøve at lave sin levevis om. I patruljen har I derimod gode muligheder for at komme i gang, og så skulle det være underligt, om I ikke med konkrete erfaringer fra patruljefore og sommerlejre skulle kunne hjælpe jeres familier igang også.

SPEJDERARBEJDE OG ØKOLOGI

Et mere bevidst, økologisk spejderarbejde er ikke et brud på vores hidtidige linje, men derimod en naturlig fortsættelse af vores traditionelle spejderaktiviteter. Det kan godt være det ligner en umulig opgave, men det hjælper i hvert fald ikke at lade være med at gøre noget.

3

TING I HVERDAGEN, MAN SELV KAN GØRE NOGET VED Å: VORE RESSURCER

FRERSKYVAND

Kun 3-5% af jordens vand er ferskt, af det er 80% bundet som is. Det er derfor vigtigt både at bekæmpe forureningen og begrænse forbruget.

DU KAN...

- tage brusebad i stedet for karbad.
- vaske op i balje.
- lægge sten i WC cisternen, så der bruges mindre vand pr. skyl.

ENERGI

Med de traditionelle energikilder (incl. atomkraft) vil der kun være energi nok til et konstant forbrug til ca. år 2000 og kul til lidt længere tid.

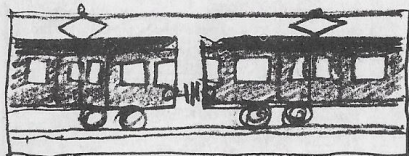
DU KAN...

- vi bruger energi til transport, tag cyklen istedet for at køre i bil.
- brug offentlige transportmidler.

tag ikke længere væk på patruljetur, end I kan cykle eller gå, hvis I ikke skal noget specielt.

varm ikke huse og hytter unødigt op.

- sav ikke træ, som kan bruges til noget andet, op til brænde.
- brug "affaldstræ" e.v.t. fra containere til at fyre i hytterne.

PAPIR

Til papirfabrikation bruges store mængder træ, som kunne have været anvendt på en bedre måde til noget andet. Hvis vores træforbrug fortsat stiger som nu, vil de fleste skovarealer efterhånden blive tilplantet med hurtigtvoksende nåletræer i stedet for de langsommere løvtræer, for at produktionen bare nogenlunde kan følge med.

DU KAN...

- undgå unødigt indpakning af indkøb.
- skriv på begge sider af papiret, det halverer forbruget!
- genbrug kuverter.
- aflever affaldspapir i kommunens containere.
- brug genbrugs-wc-papir.
- afskaf køkkenrullen, brug karklude i stedet.

PLASTIK

Plastikposer og folie er blevet et almindeligt element i vores hverdag, faktisk bruger vi enorme mængder, hvor det ikke er nødvendigt. Vinylchlorid (PVC) og styren er giftigt i forbindelse med mad, polyethylen og polypropylen er ikke giftige, så hvis du ikke ved hvilken plastikart, det drejer sig om, er det klogt ikke at bruge det til mad.

HVAD DU KAN GØRE...

- køb ikke varer (f.eks. kød og grøntsager), der er indpakket i plastik.
- tag kurv eller indkøbsnet med i byen, så du sparer posen.
- de palstikposer, du ikke kan undgå at få, kan bruges som skraldeposer.
- køb ikke plastikpatruljegrej, snit e.v.t. trægrødeskeer selv. Mel og gryn opbevares godt i store konservesglas.

TØJ

Kunststoffer er meget energikrævende at fremstille og svære at nedbryde igen. Naturfibre (uld, bomuld, silke, hør) er derimod en såkaldt fornyelig ressource, som ved fornuftigt brug kan levere en stadig mængde stof. Da naturfibre oven i købet er fantastisk velegnede til beklædning, er der ingen grund til ikke at bruge dem.

Vores uniform har alle disse fordele. Skjorten er af stærk bomuld, cow-boy-fløjls- eller holmensbukser er af henholdsvis bomuld og uld (sidste års mode kan købes billigt på udsalg), uldsweater, bomuldsanorak og lædersko (støvler), så kan man ikke være bedre udrustet til friluftsliv.

TOVVÆRK

- overvej altid hvilke egenskaber ved tovet du har speciel brug for.

Køb naturtov, når det opfylder dine behov (f.eks. til besnøringer er kunsttovets egenskaber helt unødvendige).

- skær ikke besnøringsstov af. Bind det af og genbrug det.

ALUMINIUM

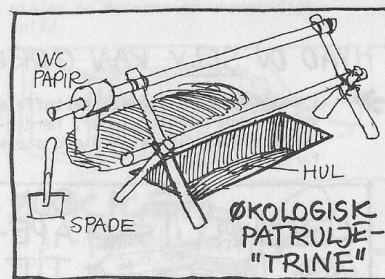
er meget energikrævende at fremstille og er svært at nedbryde igen.

HVAD DU KAN GØRE...

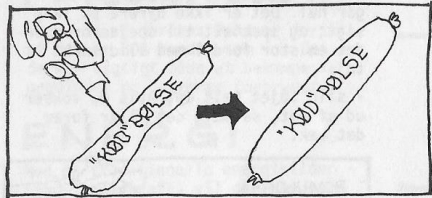
- begræns forbruget
- lav rigtig primmad uden folie, f.eks. ved spidsstegning, i umo, i ler eller i ovn.

SÆBER OG LOKUMSKEMIKALIER

- brug altid nedbrydelige sæbearter. Til rengøring er brun sæbe og salmiak både billigt og effektivt.
- spar på opvaskemidlet, - også på ture.
- brug kun let nedbrydelige lokumsvæsker, undgå dem e.v.t. helt. Et gammeldags "trine", udstyret med spade til overdækning med en skefuld jord efter hver gang, virker ligeså godt.
- og så slipper man for at flytte rundt på udtømmelserne.

TING I HVERDAGEN, MAN SELV KAN GØRE NOGET VED B: DIN MAD

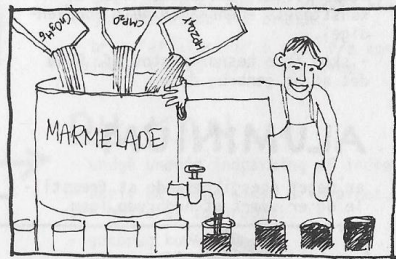
De fleste af de fødevarer, vi kan købe idag, indeholder stoffer, som enten er ernæringsmæssigt unødvendige eller direkte skadelige. Det drejer sig dels om stoffer, der er optaget i produktet som en "bivirkning" ved den måde den er fremstillet på (rester af sprøjtegifte, medicinrester, tungmetaller m.v.) og dels stoffer der er tilsat med vilje, for at varerne skal holde sig længere eller se "bedre" ud.

TILSÆTNINGSSTOFFER I MADEN

Holbarhedsstoffer

konserveringsmidler tilsættes varer, for at de kan holde sig friske under den ofte langvarige transport fra fabrik til forbruger og er altså en direkte følge af industrialiseringen.

- køb mad som har undgået unødvendige mellemlid, d.v.s. så tæt på den, der fremstiller det som muligt.

Sminkestoffer

Antioxydanter (antiiltningsmidler), farve, blegemidler, sødemidler, aromastoffer og konsistenskorigerende stoffer tilsættes til varer for at få dem til at ligne noget andet end det de er.

HVAD KAN DU GØRE...

- læs varedeklarationerne og køb de varer med færrest tilsætningsstoffer.
- lav de ting I kan overkomme selv, så ved I hvad I putter i.

F.eks. er "marmelade" ofte vand med sukker, fortykningsmiddel, farve, smagsstoffer, konserveringsmiddel og en lille smule frugt, selv om det næsten ligner rigtig marmelade, og det stærkt røde i spegepølsen kan være farvet fedt.

FÆRDIGRETTER

Som hovedregel gælder, at jo mere forarbejdet en vare er, jo flere tilsætningsstoffer indeholder den, og jo mindre er der tilbage af det naturlige næringsindhold.

HVAD DU SELV KAN GØRE...

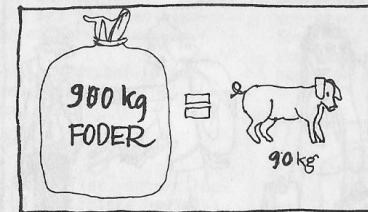
- undgå især pulvermad, kartoffelmos, supper, boullionterninger, færdiglavede salater og al mad med stærk farve.

I enkelte tilfælde kan det selvfølgelig være praktisk at have nød- eller letvægtsproviant med, men under normale omstændigheder, vil det smage bedre, forurene mindre, være sundere og sjovere at lave sin mad selv.

KØD

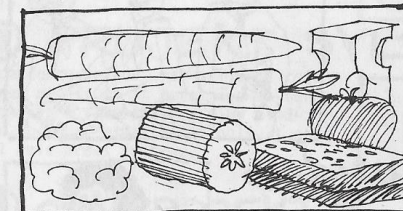
Et dyr skal have 10 kg foder for at producere et kg kød. Af hensyn til hele jordens befolkning, er det derfor vigtigt at sætte kødforbruget ned. Kød kan være forurennet af sprøjtegifte fra foderet og medicinrester.

GRØNTSAGER - FRUGT

Spis mange friske frugter og grøntsager. De skal helst være usprøjtede, hvis det ikke kan skaffes, må de skylles omhyggeligt, så mest muligt af giften fjernes.

Skal af citron og appelsin kan ikke vaskes giftfri, så den er det uklogt at spise.

BRØD

Hvidt brød er bagt af mel, hvorfra de fleste naturlige næringsstoffer er fjernet. Opskåret brød og andre "plastik"brød er tilsat konserveringsmidler og poserne er unødvendigt spild.

SUKKER

Er et ernæringsmæssigt unødvendigt stof.

HVAD DU KAN GØRE...

- hold især igen på svinekød, da er problemer med kvaliteten i øjeblikket.
- spis kød fra unge dyr, og dyr som selv finder deres føde. Lam er udmærket.
- spis ikke dyrenes renseorganer, lever (det er også leverpostej) og nyrer.

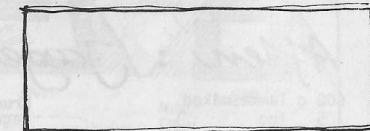
- undgå pølser og røgede varer med nitrit. Bed slagteren om nitritfri varer uden farve. (nitrit bliver til nitrosaminer i vores krop, de er kræftfremkaldende.)

DU KAN...

- spis "årstidens" frugter og grøntsager, så der ikke er tilsat konserveringsmidler.

DIN MADPAKKE :

Frokostpakken kan godt bestå af en madkasse med en tomat, et stykke agurk, en gulerod, et stykke rå blomkål (+ et stykke grovbrød og en ostebjælke).

HVAD DU SELV KAN GØRE

- spis grove brød, der indeholder alle kornets dele.
- køb ikke "plastik"brød.
- de lækreste og sundeste brød får man ved at bage selv.

- begræns forbruget mest muligt.
- brug honning, hvor det er muligt.

PATRULJEPROJEKTER

① SUND MAD PÅ PATRULJETURENE.

Det ligner en parodi, at spejdere tager ud for at nyde det frie liv i naturen og så fylder sig med noget af det dårligste mad, de kan opdrive f.eks. posesuppe, røde pølser, ketchup og spaghetti.

Find ud af hvilke fødevarer, der er sundest, mindst forurenede og mindst ressourcekrævende.

Sørg for at al mad på de "mtidige patruljeturne" bliver så "deale" som muligt.

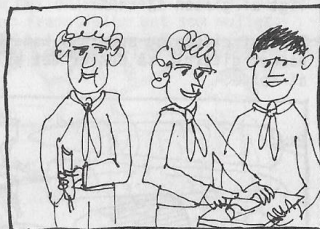
Boykot den fedtdrivende rød spegepølse og andre dårlige varer på jeres sommerlejr. Foreslå i stedet Tomater, æg, agurker, råsالاتer o.lign.

FORSLAG TIL EN MADPLAN PÅ EN TUR

frokost

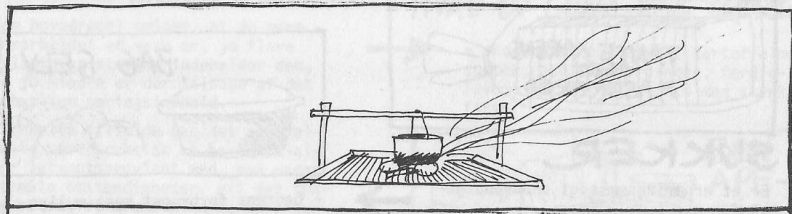
Groft brød (gerne hjemmebagt)
 råsالات (6 gulrødder)
 6 æbler rives groft, presses en citron ud
 Tomater, agurk, ost, æbler.

Aften : Jægergryde

600 g lammesmåkød
 5 løg
 6 gulrødder } findeles
 1 selleri
 4 porrer
 1 kg kartofler
 salt, peber + evt.
 1/2 laurbærblad og
 lidt timian
 persille olie

Brun kødet. Hæld grønt-sagerne i gryden og svits dem. Hæld vand på så det lidt mere end dækker. Krydr. Lad retten koge til sovsen er jævnet af kartoflerne (ca. 3 kvarter ialt) server med persilledrys!

8

Aftenguf : Grov boller med ost.

Grundopskrift til brød og boller.

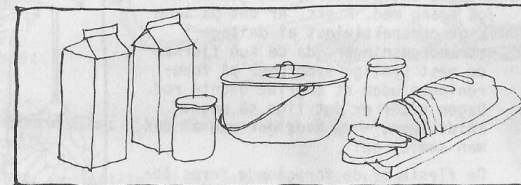
50 g gær
 6 dl. væde (vand, skummet- eller kærnemælk)
 1 kg mel (evt. en blanding af forskellige sorter)
 0-100 g fedtstof (olie, smør eller margarine)
 1 ts. salt

Oplos gæren i væden. Bland de andre ting i og ælt dejen ensartet. Lad den hæve ca. en time, form brød eller boller. Lad dem hæve ca. 20 min. bag i en varm ovn.

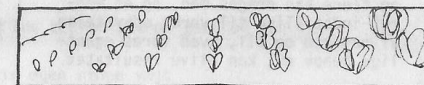
Morgen

Tykmælk eller yoghurt (naturel med friske bær) eller mæske havregrød og mælk.
 groft brød med ost og hjemmelavet marmelade.

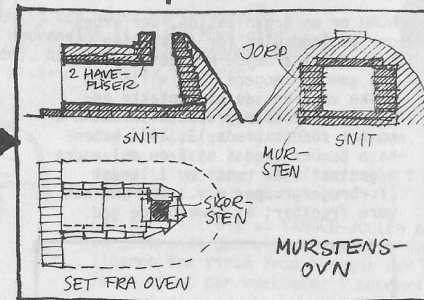
② PROJEKT KØKKENHAVE ▼

Prøv at dyrke en giftfri køkkenhave på patrulje eller tropsgrunden. Så er der friske, gratis grøntsager til alle ture.

③ PROJEKT SYLTETØJ

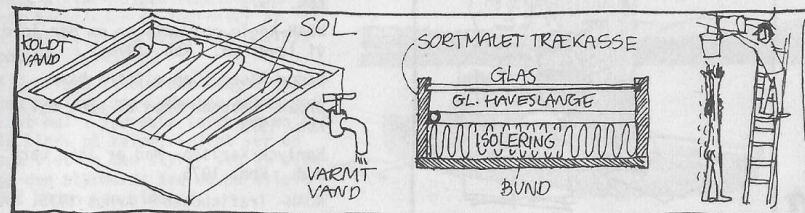
"Spejdermarmelade" har sjældent ret meget med frugt at gøre. Tag en tur i skoven i efteråret og pluk hindbær, brombær eller hyben og sylt selv til hele årets forbrug.

④ OVNPROJEKT ▶

Byg en sten- eller lerovn på jeres grund og bag selv jeres brød. Fyr kraftigt. Tag bålet ud, når ovnen er varm. Sæt brødene ind og luk tæt.

⑤ PROJEKT SOL-VANDVARMER ▼

9

TILSIDST

Der er altså masser af steder, man kan starte, når man først har fået øjnene op for, at der bør gøres noget ved vores hidtidige måde at bruge naturen på.

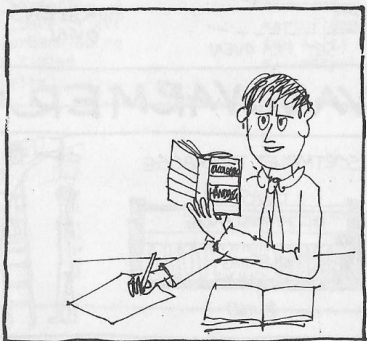
For spejdere må det være en naturlig konsekvens af deres friluftsliv, at de går aktivt ind i kampen.

Imidlertid må man skelne lidt mellem hvilke aktiviteter, det gavner at gå igang med. F.eks. er det på lang sigt perspektivløst at deltage i strandrensninger, da de kun fjerner de mest synlige symptomer på forureningen uden at angribe ondets rod. Dagen efter er det lige så meget skidt igen, - og hvor gør man af det, man samler op?

De fleste af de foregående foreslåede nye vaner og aktiviteter vil i øjeblikket også nærmest være en slags lapperier, men der er mulighed for, at de kan udvides. Flere og flere kan drages med, og en ændret indstilling til vores udnyttelse af naturen og til, hvad vores egentlige behov er, kan blive resultatet.

ORGANISATIONER

NOAH er en organisation, der arbejder på landsplan for disse ting, så hvis I vil arbejde med det i patruljen gennem længere tid, ville det måske være en ide at kontakte enten jeres lokale gruppe eller NOAH's kontor rådhusstræde 13, 1466 København K. Der findes også en del andre organisationer rundt om i landet (forbrugergrupper m.v.) som det kan være frugtbart at samarbejde med.

10

LITTERATUR

Hvis du vil vide mere, findes der en masse bøger om emnet. Her er nogle, men du kan finde mange flere ved at gå på biblioteket eller ved at bruge litteraturlisterne i de her nævnte bøger.

Niels Munk Plum Økologisk håndbog Kbh. 1977

NOAH-Nogle oplysninger om den jord vi lever på. Kbh. 1970

Bagge Olsen Den giftfri have

Brown- Levende brød af rent mel Kbh. 1973

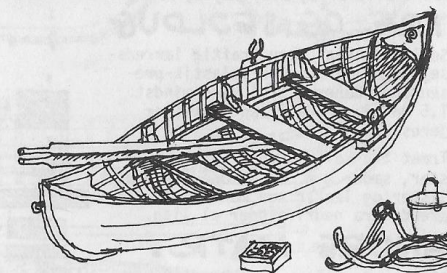
Hørlyck Karlsen- Mad er ikke bare mad. Kbh. 1976

NOAH- Trafikbogen - Århus 1973.

KANGEQ JOLLE

Denne båd er en sejldugsjolle, som er udviklet i Grønland i 1940-erne. Det første sted den blev bygget var i udstedet Kangeq (udtales: gang'erik) og "opfinderen" hed Apollo Tobiasen.

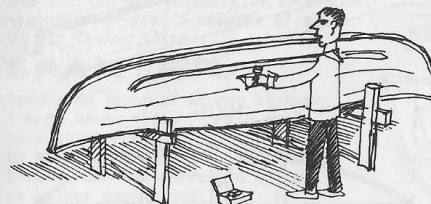
Båden, der er en genial mellemtung mellem de to gamle grønlandske bådtyper, kajakken og konebåden, er siden blevet udbredt og bygget langs hele Grønlands vestkyst, og på det sidste er der kommet en helt moderne udgave frem, der er lidt større og med påhængsmotor. Materialerne er dog de samme, som ved denne båd: Sejldug og gamle brædder.

Sejldugsjollen benyttes i stor udstrækning til fiskeri og jagt i Grønland, på grund af følgende fordele:

- 1) Fiskeren kan selv bygge sin båd. Den stiller ingen store krav til håndværksmæssig kunnen eller særlig flot udførelse.
- 2) Den er fantastisk billig. Man kan faktisk bygge den udelukkende af genanvendte materialer. Brugt sejldug eller presenninger, gamle brædder og opsamlet træ, genanvendte søm m.m.
- 3) Den er megetsødygtig og let at sejle. Den klarer søerne godt og den er svær at vælte med.
- 4) Den kan laste en masse, på grund af sin egen ringe vægt
- 5) Den vejer næsten intet, hvorfor man f.eks. kan tage den med over land.

Sejldugsjollen har dog også en ulempe, nemlig den noget sarte bådehud af sejldug. Man lærer dog hurtigt at net er nødvendigt at sejle forsigtigt - især når man nærmer sig land (eller bunden), og at man ikke tramper rundt i en sejldugsjolle - eller har knive eller økser i liggende i bunden.

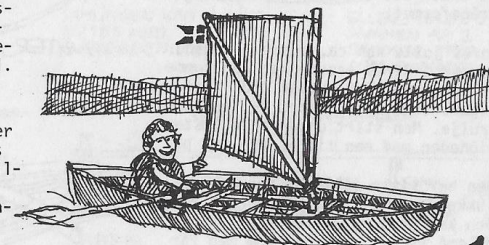

Skulle man alligevel være så uheldig at pådrage sig et hul i båden, har man altid lappegrej med og en spand til at øse, indtil man når land.

Det har vist sig at KANGEQ-JOLLEN er en glimrende patruljeaktivitet, idet Ilderne fra Virum Trop byggede een i løbet af et par weekender i sommers.

Inden I prøvesejler jeres sejldugsjolle skal I sætte jer ind i korpsets sikkerhedsbestemmelser, som jeres tropsleder er indehaver af. bl. a. skal I altid have redningsvest på, når I sejler.

I Grønland findes der Kangeq-joller med mast og sejl. Masten anbringes i et hul i forreste tofte og en lille klods på kølen. Sejlet ser ud som vist og man styrer ved at svinge den styrbords åre ud parallelt med båden som sideror.

11

MATERIALER

Materialerne er sådan set hvad man kan skaffe af egnede ting og sager:

TRÆ OG SEJLDUG

Sejldugen skal være kraftig lærreds-sejldug eller en svær plastik-prensening. Banerne skal være mindst 1,5 meter brede - længden efter jeres båd.

Træet til køl, stævne, spanter, lister, sæder m.m. er brædder, pinde, lister og lægter som man kan få forværende fra nedrivninger el.lign.

ANDRE MATR.

Andre materialer: 1 pakke galvaniserede papsøm (med store hoveder) 2 cm lange.

små søm, kramper m.m.

1 dåse oliemaling (farve efter eget valg)

2 åretølder (galvaniserede)

1 anker + kæde og ankerline

2 forstøvningsstove

flydemiddel - sammensyede og tilskærede flamincoflager fra diverse flamincoesker.

VÆRKTØJ

Skruetvinger

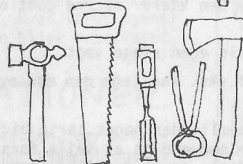
Hamrer

Kvibetænger

Såve

Skarpe stemmejern

Skarp økse

JOLLENS STØRRELSE

Bådens nøjagtige længde og bredde afhænger af jeres materialer. Den opmålte båd er 4,10 meter lang og 1,06 meter bred og 0,45 cm dyb. Kangeq-jollerne har altid 3 spanter, men de sidder aldrig helt symmetrisk i båden. Det midterste spant skal sidde en anelse nærmere for- end agterenden, og det forreste spant skal skydes godt fremad, således at båden set fra oven bliver svagt dråbeformet.

Vores jolle kan ca. rumme 4-5 mand. Bygger I jeres større kan den rumme flere - men det kræver lidt kraftigere træ. Byg istedet 2-3 pr. patrulje. Men start under alle omstændigheder med een til at øve jer på.

Den her viste jolle er bygget udelukkende af udsavet, firkantet træ. Den kan også bygges af f.eks. runde små træer og grene, som man får i skoven.

TRÆDIMENSIONER

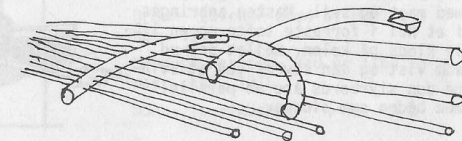
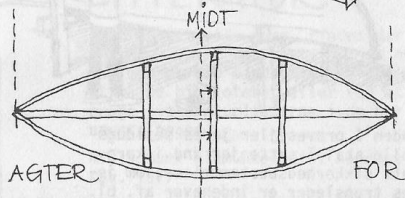
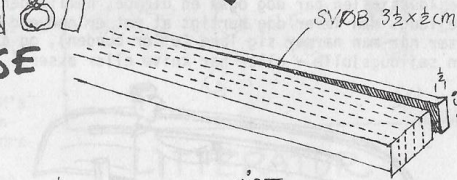
Dimensionerne på træet skal være nogenlunde som her, men det er kun vejledende. Træsorden kan være fyrretræ - eller hvad I har.

- ← Køl 4 x 5 cm
- ← Stævne 4 x 5 cm
- ← Spanter 3 x 5 cm
- ← Lister 3½ x 1½ cm
- ← Svøb 3½ x ½ cm (helst ask, bøg eller egetræ).
- ← Tofter (sæderne) 2½ x 13 cm
- ← Toftbånd 2 x 6 cm
- ← Essingsliste 1 x 5 cm
- ← Strøjkøl 2 x 3 cm (helst ask, bøg eller egetræ)
- ← Skurelister 2 x 3 cm (helst ask, bøg eller eg).
- ← Arer 6 x 12 cm.
- ← 2 stævneforstærkninger af vandfast krydsfiner.
- ← 2 klodser til åretølder.

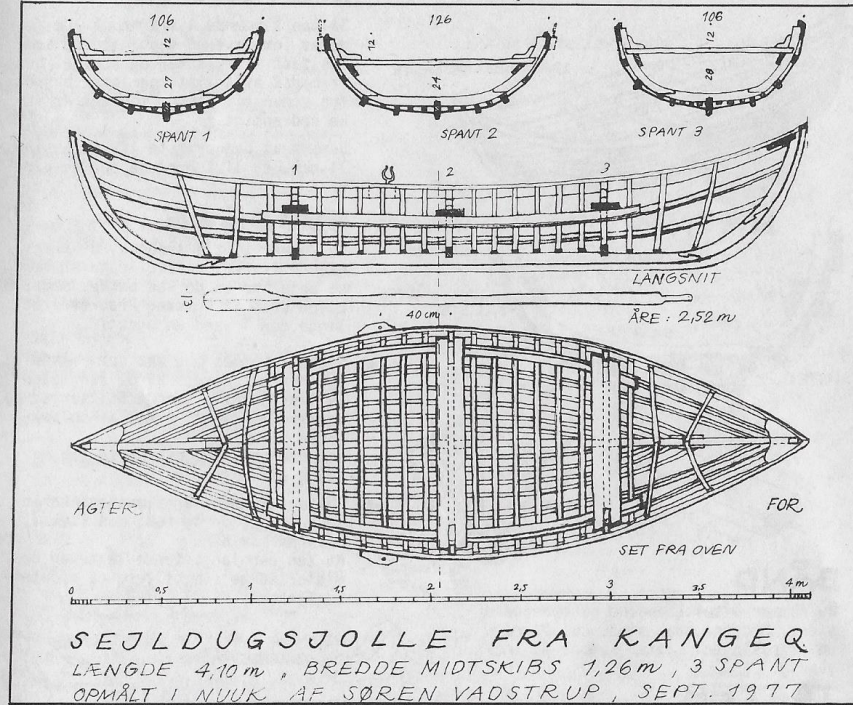
Sørg for at have rigeligt med træ, så der er noget at save forkert af.

Bådens svøb kan laves af et brædt uden knaster ved at save listerne af med en rundsav f.eks. på en boremaskine.

ÅRE-
TOLD

TEGNING AF JOLLEN:

SEJLDUGSJOLLE FRA KANGEQ
LÆNGDE 4,10 m, BREDDI MIDTSKIBS 1,26 m, 3 SPANT
OPMÅLT I NUUK AF SØREN VADSTRUP, SEPT. 1977

KØL OG STÆVN

Man starter med at sætte de to krumme stævnestykker fast i enderne af kølen. De kan laskes således.

SPANter

Spanterne laves af krumme stykker træ på denne måde. Man kan også save spanterne ud af et stort stykke vandfast krydsfiner (ikke spånplade). Søm dem sammen to og to, de holder mægtigt godt.

Giv spanterne en midlertidig tværliste.

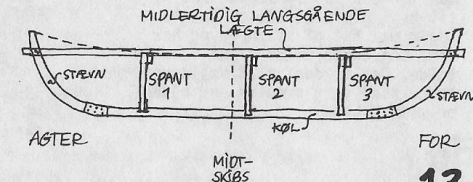
SAMLINGEN KAN
NITTES MED
2 KØBBERNITTER

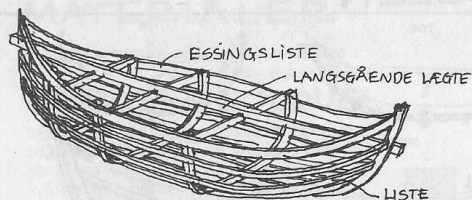
ELLER HOLDES
SAMMEN AF 2
STYKKE TRÆ,
SOM SPIMMES FÅ

Nu sættes spanterne fast på kølen. De hakkes en smule ned i kølen.

Husk de skal sidde usymmetrisk. Spanterne sømnes fast.

For at holde spanterne på plads sættes I en langsgående lægte som fastgøres i spanternes tværlister samt stævnene.

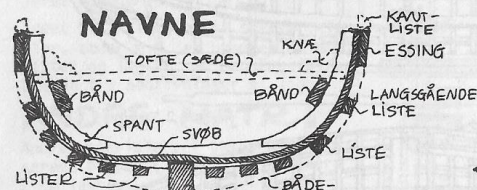

LISTERNE

Så kan I spænde listerne på. De fordeles som vist på tegningen og sømmes fast til spanter og stæвне. Det er bedst hvis listerne løber ubrudt fra stævn til stævn, men det er ikke nødvendigt.

Bemærk at den øverste liste, essingslisten, er lidt bredere end de øvrige.

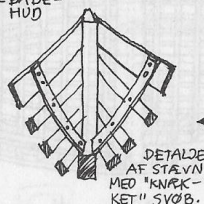
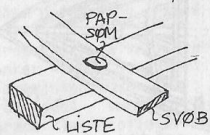
SVØBENE

Nu kommer vi til svøbene, de tværgående lister. De skulle helst være så bøjelige at de kan bukkes ned i båden uden at knække. Prøv evt. at lægge dem i vand en ugestid.

SVøbene sømmes med eet søm - indefra - i hvert "kryds" af de langsgående lister. Hvis noget stikker ud på ydersiden kan det bides af og sømenden files.

Man kan også bruge længere søm og vejne dem udvendig.

I stævnene behøver svøbene ikke at løbe ubrudt op og ned; men f.eks. udføres som her. Nu kan den langsgående lægte og de midlertidige tværstivere på spanterne fjernes.

DETALJE AF STÆVN MED "KNAEK-KET" SVØB.

BÅND

Nu sømmer I toftébåndene på i begge sider. Sæderne skal sidde ca. 12 cm. under essingen. Lægten sømmes på indvendig.

TOFTER

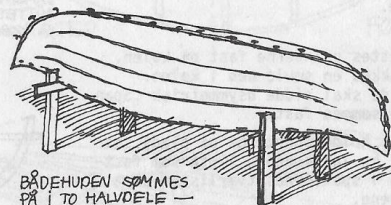
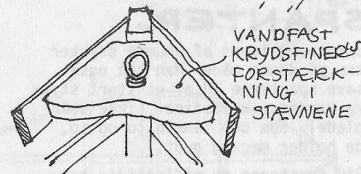
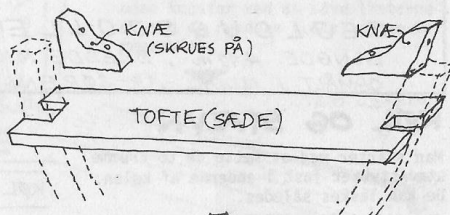
Sæderne (Tofterne) er 3 brædder. Der laves et hak ved spanter. Derefter høvles de godt, så de er gode at sidde på.

TREKANTER

I hver af stævnene sættes en lille trekantet forstærkning af vandfast krydfiner. Her sættes også et lille øje, f.eks. af messing til fortøjningstovet eller ankeret.

BÅDEHUDEN

Bådehuden sømmes først fast på den ene halvdel af båden. Derefter på den anden. Man sømmer sejldugen til kølen med små stifter eller kramper (helst galvaniserede). Så strammer man lærredet ud og sømmer det fast til essingen midtskibs. Herefter tager man fat på stævnene og her skal sejldugen helst ligge uden at folde. Det er derfor at sejldugsbærnerne skal være bredere end båden er midtskibs.

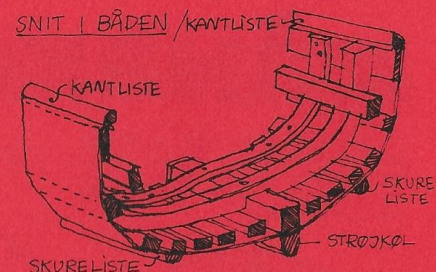

BÅDEHUDEN SØMMES PÅ I TO HALVDELE SAMLET VED KØLEN

KANTLISTE

Sejldugen holdes yderligere fast langs essingen med bøjelig kantliste. Overskydende sejldug skæres af.

Herefter gøres det samme for den anden halvdel vedkommende og til sidst sømmes strøjkølen oven på (eller under om man vil) køl og sejldug.

TÆTNING

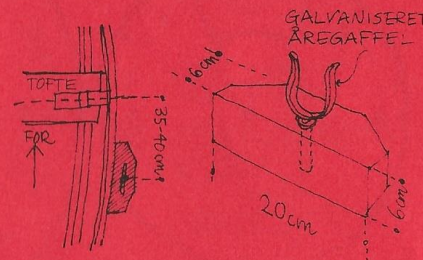
Har I brugt lærreds-sejldug skal denne males 2 gange med rigtig oliemaling. Det skal tørre en ugestid inden næste lag. Plastik-dug skal ikke behandles.

SKURELISTER

Der kan sættes to skurelister til at beskytte bådehuden udvendig.

ÅRETOLDER

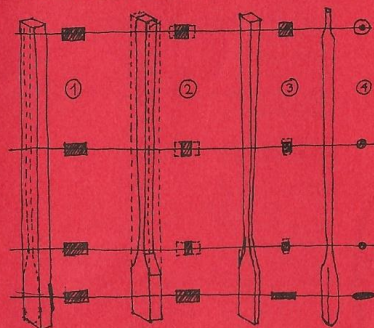
På selve skroget mangler vi nu blot åretolderne. De sættes i to klodser uden på essingen som vist. Der skal være ca. 35 cm fra sædemidte til åretolden.

ÅRERNE

Årenes længde skal være det dobbelte af bådens bredde ved åretolden.

Årerne fremstilles af et stykke træ på 6 x 12 cm - gerne bredere. De kan også laves af en træstamme (f.eks. ask) således.

Jollen er også virkelig skøn at sejle i, så I vil garanteret aldrig fortryde det, hvis I bygger een eller flere i patruljen.

Litteratur: Hans Kapel: "sejldugsjollen fra Kangeq". Tidsskriftet "Grønland" 1974

Det danske spejderkorps: "Bådebygning". Kulso-serien 1972

Ved henvendelse til TANDEM's redaktion kan man rekvirere fotografier af sejldugsjoller fra Grønland samt Ildernes båd.

FLYDEMIDDEL

Til flydemiddel kan I bruge flager fra forskellige kasser af nylonco. Flagerne syes sammen med nylonsnor, som ikke rådner i vandet.

Blokkene skæres meget let til med en kniv, eller en sav, så de passer i stævnene. Der skal een i hver stævn. De surres fast og skal forhindre at båden synker, hvis I kæntrer med den.

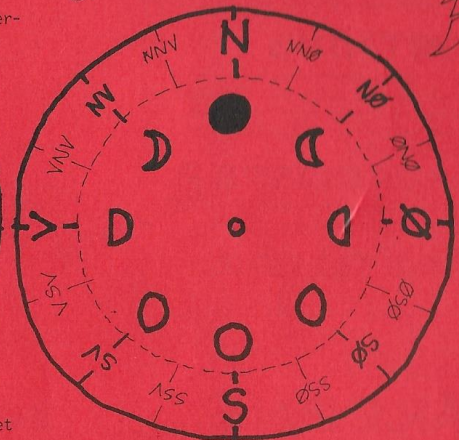
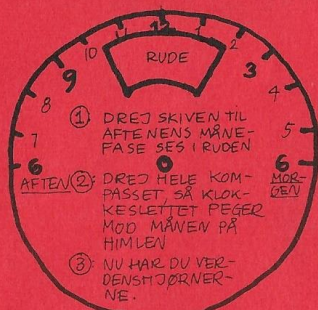
ANKER M.M.

Så mangler vi kun et anker, en ankerline samt en øsespand, som også altid er bundet fast i en snor i båden. Husk også en pose med lapper og lim, nål og tråd.

Nu kan jollen søsættes. Det skal ske på festlig vis og båden skal have et navn, og ønskes gode rejser.

MÅNEKOMPAS

Lav to papskiver som vist på tegningerne - den store ca. 10 cm i diameter og den lille ca. 8 cm. De to papskiver samles med en paperbinder (balletben).

Månen skal være synlig. Du lader nordpilen på månekompasset pege frem foran dig. Du drejer den øverste skive, så månens fase kommer frem i ruden. Du ser hvad klokken er, og lader klokkeslettet på øverste skive pege mod månen uden at dreje på skiven. Nordretningen aflæses på månekompassets underste skive.

UR.

Hvis du vil bestemme tidspunktet, skal du bruge et kompas til at finde Nord. Månefasen indstilles i ruden. Månekompasset drejes så nordpilen peger mod Nord. Det klokkeslet på øverste skive, der peger mod månen, er altså det ønskede tidspunkt.

MÅNENS STILLING.

Månekompasset kan også bruges til at finde månens stilling på himlen på en bestemt nat på et bestemt klokkeslet. Du skal ved hjælp af lomhebøger el. lign. finde månens fase den nat. Ved at bruge kompasset som tidligere kan du så finde ud af, om en lysning i skoven har månelys i østsiden eller vestsiden på det givne tidspunkt.

HUSK AT månekompassets nordpil skal pege frem foran dig hvergang du indstiller månens fase, ellers kan du tage fejl af f.eks. halvmåne ved aftagende og tiltagende.

tandem

PATRULJELEDERBLAD FOR
DET DANSKE SPEJDERKORPS

nr 1 feb 78

